

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולמן בן הרב ישראל זצ"ל

אופן ההזאה

(נ"ג ב') (שנינו במשנה) נטל את הדם ממי שהיה ממרס בו. נכנס למקום שנכנס, ועמד במקום שעמד. והזה ממנו אחת למעלה, ושבע למטה. ולא היה מתכוון להזות לא למעלה ולא למטה, אלא כמצליף.

(נ"ה א') (ומברר) מאי כמצליף? מחוי רב יהודה כמנגדנא.

תנא: כשהוא מזה, אינו מזה על הכפורת אלא כנגד עוביה של כפורת. כשהוא מזה למעלה, מצדד ידו למטה. וכשהוא מזה למטה, מצדד ידו למעלה.

שיטות הראשונים

כמצליף, כמנגדנא: רש"י פירש, כמכה ברצועה, שמתחיל מן הכתפיים, ומכה והולך למטה. שאינו נותן כל ההזאות במקום אחד, אלא זו למטה מזו, תכופות וסמוכות.¹ ושאר ראשונים פירשו בשם ר"י, דכולה מילתא כמצליף להכות, הן במקום אחד ממש, או זו סמוכה לזו. והחילוק בין האחת לשבע, שכשהזה למעלה, אצבעותיו למעלה, וגב ידו למטה. וכשהזה למטה, אצבעותיו למטה.²

ההזאה על הכפורת והפרוכת: רש"י פירש, אינו מזה על הכפורת, על גגה, אלא כנגד עוביה. ולא היו דמים נוגעין בה. והרמב"ם כתב, "מזה תחלה מדם הפר שמונה הזיות בקדש הקדשים בין בדי הארון, קרוב לפפרת בטפח... ואחר כך מזה מדם השעיר בין בדי הארון שמונה, אחת למעלה ושבע למטה... וחוזר ומזה בהיכל על הפרכת מדם הפר שמונה... וחוזר ומזה מדם השעיר כן על הפרכת..."³

¹ והאי דקתני אחת למעלה ושבע למטה, אינו אלא לענין תכונת ידיו, כדתניא (נ"ה א') שהיה באחת מצדד פני ידו כלפי מעלה וגבו למטה, ובשבע היה מצדד גב ידו למעלה כאילו פונין למטה. והקשו בתוספות דכיון דקתני כמצליף, משמע דכולה מילתא הוה כמצליף! ועוד, לא מצינו בשום מקום שלא יהא המלקה נותן ההכאות במקום אחד! ריטב"א.

² מקורות: תוספות ישנים, תוספות הרא"ש, וריטב"א (לעיל, ט"ו א'). רש"י (נ"ה א').

³ מקורות: רמב"ם (הל' עבודת יוה"כ גה).

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולמן בן הרב ישראל זצ"ל

מניית ההזאות

(נ"ה א') **תנו רבנן:** (1) אחת. אחת ואחת. אחת ושתיים. אחת ושלוש. אחת וארבע. אחת וחמש. אחת ושש. אחת ושבע. דברי רבי מאיר. (2) רבי יהודה אומר: אחת. אחת ואחת. שתיים ואחת. שלוש ואחת. ארבע ואחת. חמש ואחת. שש ואחת. שבע ואחת. ולא פליגי מר כי אתריה ומר כי אתריה (במקומו של רבי מאיר מונים הכלל תחילה, כגון עשרים ואחת).

דכולי עלמא מיהת הזאה ראשונה צריכה מניין עם כל אחת ואחת. מאי טעמא?

רבי אלעזר אמר: שלא יטעה בהזאות (שיהא לו שהות בינתיים לתת לבו למניין שלא יטעה).

רבי יוחנן אמר: אמר קרא "וְלִפְנֵי הַכֹּפֶרֶת יִזֶּה". שאין תלמוד לומר "יזה" (שכן כתוב כבר "והיזה"). ומה תלמוד לומר "יזה"? לימד על הזאה ראשונה שצריכה מניין עם כל אחת ואחת.⁴

מאי בינייהו? איכא בינייהו דלא מנה ולא טעה.

שיטות הראשונים

לא מנה ולא טעה: הרמב"ם פסק כרבי מאיר באופן מניית ההזאות, ובטעם המניין עם כל אחת נקט כרבי אלעזר, וכתב, "וְכִךְ הָיָה מוֹנֵה: 'אֶחָת', 'אֶחָת וְאֶחָת', 'אֶחָת וְשְׁתַּיִם', 'אֶחָת וְשָׁלֹשׁ', 'אֶחָת וְאַרְבָּע', 'אֶחָת וְחֲמִשׁ', 'אֶחָת וְשֵׁשׁ', 'אֶחָת וְשִׁבְעַ'; וְלָמָּה מוֹנֵה כֵּכָהּ? שְׂמָא יִשְׁכַּח, וְיִמְנָה הַזָּיָה רִאשׁוֹנָה מִכָּלֵל הַשְּׁבַע." ונמצא, שאם לא מנה ולא טעה, יצא.⁵

⁴ . וכתבא 'חוקה' לעיכובא. רש"י.

⁵ . ' ליקוטי הלכות' (ועיי"ש עין משפט, אות ד). מקורות: רמב"ם (הל' עבודת יוה"כ גה).